VÝSTAVA POĽOVNÍCKYCH TROFEJÍ

Zuberec 23. – 29. marca 2009

Príďte si pozrieť trofeje ocenené medailami a iné zaujímavosti

Prirodzenou túžbou každého poľovníka je získať poľovnícku trofej. Zisk trofeje je i reprezentácia vlastnej osobnosti. Každá ulovená poľovnícka trofej má svoju históriu a samozrejme aj cenu. Každý poľovník túži mať kapitálne trofeje, ktorých cena, vyjadrená v peniazoch, je mnohokrát veľmi vysoká. Na Slovensku ide najmä o trofeje z jeleňov, srncov, danielov, muflónov, medveďov, vlkov, rysov, ale aj iných menších zvierat. Ako v iných oblastiach, aj v poľovníctve platí, že človek chce nejakým spôsobom zdokumentovať výsledky svojej činnosti. Takúto možnosť poskytujú výstavy a chovateľské prehliadky organizované na rôznych úrovniach. Počnúc obecnými, okresnými, oblastnými až po celoštátne a svetové.

Prvé výstavy poľovníckych trofejí sa začali organizovať začiatkom XX. storočia. Prvá väčšia výstava poľovníckych trofejí sa uskutočnila v Budapešti roku 1902. Už na tejto výstave sa poľovnícke trofeje zo Slovenska umiestnili veľmi dobre. Až do roku 1944 patrili medzi najlepšie jelenie trofeje na svete, podľa medzinárodnej metódy CIC, úlovky z Pieskov a Kamenice nad Cirochou (228,10 a 227,15 bodu).

Zlaté medaily dostali aj viaceré poľovnícke trofeje z Oravy. Na poľovníckych výstavách v roku 1937 v Berlíne (jeleň ulovený Ing. F. Vačlenom v roku 1936 v revíri Babia Hora), vo Florencii v roku 1960 a 1964, v Novom Sade v roku 1967 získal jeleň M. Tománka z revíru Veličná (221,85 bodov CIC).

Jedinečnou a najväčšou prehliadkou poľovníckych trofejí zveri ulovenej v Čechách a na Slovensku sa stala výstava Brno 1965. Od tohoto obdobia všetky výstavy poriadané ešte v spoločnom štáte a neskôr na Slovensku, ukazujú v plnom svetle nielen klady, ale aj nedostatky v chove raticovej zveri. Na každej ďalšej výstave sa prezentujú poľovnícke trofeje z oravských revírov: Brno 1971, České Budějovice 1976, Nitra 1980, Brno 1985, Nitra 1990, 1995, 2000, 2005.

V roku 1970 a 1973 bola poriadaná výstava Liptov - Orava v Ružomberku. V roku 1975 bola zorganizovaná prvá samostatná výstava trofejí v Oravskom Podzámku. Celkove tu bolo vystavených vyše 500 poľovníckych trofejí. Chovateľské prehliadky spojené s výstavami sa organizovali v obciach tam, kde sa o to uchádzali poľovnícke združenia.

Od roku 1979 vydával Okresný výbor Slovenského poľovníckeho zväzu, v súčasnosti okresná organizácia SPZ, každoročne „Katalóg trofejovej zveri ulovenej zveri v roku. Prvými autormi boli Ing. Milan Mičura (okrem iného autor knihy Poľovníctvo na Orave vydanej v roku 2003) a Ing. Ján Veselý. Neskôr ďalší obetaví spolupracovníci ako: Ing. Ján Rešutík, Ing. Marián Kompan, Ing. Jozef Brunčák, Jozef Kováč, Jozef Žilinec, Ing. Dušan Pšenák, Ing. Viktor Schnierer i ďalší. Katalóg je zároveň sprievodcom na každej výstave.

V Zuberci sa výstava poľovníckych trofejí koná po druhýkrát. Budú vystavené hlavne trofeje ulovené v roku 2008 v okrese Tvrdošín. Zároveň si tu návštevníci pozrú historické trofeje ocenené medailami na rôznych výstavách.

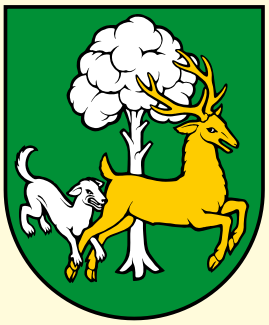

Starodávna pečať Zuberca, z ktorej je odvodený aj erb obce, znázorňuje jeleňa štvaného psom. To vystihuje okrem iného aj podstatu poľovačky pod Roháčmi. Od vekov tu mali oravskí páni svoje lénum (léno pozemky alebo statky prepožičiavané za určitých podmienok do osobnej alebo dedičnej držby) a pravdaže ho aj hojne využívali. Poddaní mohli loviť len to. čo im predpisovali panské dávky, naviac šelmy, ktoré robili škodu na poli, ovciach a dobytku.

Želám poľovníkom, aby sa výstava vydarila

Vážení zuberskí poľovníci,
vážení členovia poľovníckych združení,
vážení milovníci prírody!

Som nesmierne rád, že vás všetkých aj prostredníctvom obecných Zuberských novín môžem privítať v Zuberci z príležitosti konania poľovníckej výstavy spojenej s výstavou ulovených trofejí v poľovníckej sezóne roku 2008 na Orave. Podroháčske obce už od pradávna mali vždy niečo do činenia s poľovníctvom. Nebolo tomu inak ani u nás v Zuberci. Už v zachovanej donačnej listine Juraja Thurza boli prvým osadníkom Zuberca vymedzené práva a povinnosti. Okrem iného, museli každoročne odovzdávať, na každú roľnícku usadlosť, po jednej kune a piatich jarabiciach na Oravský hrad. Takže, či sa im páčilo, alebo nie, museli sa stať aj poľovníkmi. Samozrejme v historickom pohľade. Nevedieť však nič o tom, čo bolo v minulosti, znamená navždy ostať dieťaťom. To platí aj pre poľovníctvo. Som osobne rád, že táto výstava, ktorá je aj pohľadom na minulé poľovnícke obdobie, sa koná v našej obci.

Radi na výstave privítame všetkých záujemcov o poľovníctvo. Verím, že sa výstava bude páčiť predovšetkým malým návštevníkom. Mnohé zvieratká, ktoré žijú v našich lesoch, tu budú môcť uvidieť akoby naživo. Organizátorom výstavy, zuberským poľovníkom, želám, aby sa im podarilo všetko pripraviť k spokojnosti poľovníckej i celej verejnosti.

Ing. Vladimír Šiška, starosta obce

Poľovnícke združenie Zuberec: Horný rad zľava Štefan Salát, Stanislav Borsík, Eduard Borsík, Pavol Harmata, Štefan Maťús, Ladislav Bistar, Vladimír Zúbek, Július Maťús, Jozef Prč, Peter Klimek, Rastislav Škerda, Roman Pilarčík, Milan Mikláš. Emil Hruboš. V pokľaku: Juraj Borsík, František Borsík, Miroslav Valek, Štefan Obrtáč, Ivan Rydzoň, Michal Pariža. *Foto: Peter Bebej*

Poľovníctvo v našom regióne z historického pohľadu

Orava - hornatý kraj s hlbokými lesmi a čistými bystrinami bol od nepamäti prirodzeným prostredím pre život divej zveri. Mnohé miestne názvy aj pod Roháčmi naznačujú, že divá zver tu mala svoj domov. Svedčia o tom pomenovania obcí, chotárov: Medvedzie, Zuberec, Zverovka, Borsučie, Vlčie jamy, Zajačí tanec a ďalšie. Tiež priezviská ako Zajac, Slávik, Jelenčík, Bobrík a pod.

Poľovníctvo patrí medzi najstaršie činnosti človeka-lovca. To platí do dôb, keď bolo bezprostrednou potrebou a prostriedkom obživy. S postupným organizovaným osídľovaním a kolonizovaním neobývaných priestorov novými majiteľmi, sa situácia sa radikálne zmenila. Noví majitelia spolu s majetkom obdržali aj kráľovské práva, regálie, medzi ktoré patrilo aj právo poľovačky. Toto právo feudáli hojne využívali. Poddaní mali právo poľovať len na určité druhy zveri. Navyše mali predpísané dodávkové povinnosti na zverinu i na kože. Neplnenie povinností sa trestalo. Vo všeobecnosti však platilo, že poddaní mali zakázané usmrcovať jelene, zajace, diviaky. Naopak, mohli loviť napr. šelmy ako medvede a vlky, lebo tieto ohrozovali stáda oviec a dobytka, na ktorom bolo svojím spôsobom závislé aj hradné panstvo. Trestalo sa aj pytliactvo. Svedčia o tom mnohé záznamy zo 17. storočia, keď na Orave vládol Juraj a po ňom Imrich Thurzo.

Podstatná časť Oravy od roku 1616 patrila Oravskému komposesorátu, ktorý okrem lesníckej činnosti riadil aj starostlivosť o zver. Oravské panstvo v tomto smere malo už pred vydaním poľovného zákona v roku 1883 svoje vlastné poriadky. Riadnymi poľovníkmi boli hájnici a poľovnícki hostia komposesorátu, ktorý mal 8 lesných správ a okolo 100 hájnikov. V našej oblasti medzi nimi vynikali lesník Alexius Demian, žijúci v Podbieli, horár Jozef Prč zo Zuberca a vicehorár Anton Kocian st. pôsobiaci v Oraviciach a v Zuberci.

Ich poľovná aktivita časovo zapadá do poslednej štvrtiny XIX. storočia. Demian s Prčom sa okrem poľovania venovali aj ochrane zveri a výstavbe poľovníckych zariadení. Tak bol postavený prvý poľovnícky zrub pod Roháčom (Demianova útulňa pri Čiernej mláke), ktorý slúžil poľovníkom, ale tiež ako turistická útulňa alebo v ňom dočasne pobývali rôzni vedci, ktorí prišli do Roháčov robiť botanický a geografický výskum. Ruka v ruke po vybudovaní prvého dreveného zrubu boli budované prvé poľovnícke chodníky, lavičky cez roháčske bystriny, prvé krmelce a prístrešky. I napriek tomuto vcelku pozitívnemu konštatovaniu nie je ešte možné hovoriť o systematickej starostlivosti a chove zveri.

Vicehorár Anton Kocian st.

Vicehorár Anton Kocian st. sa zaoberal aj preparáciou zvierat. Jeho preparáty cicavcov a vtákov tvoria základný fond prírodovednej expozície múzea Oravského hradu. Vypchávky posielal aj do viacerých múzeí európskych veľkomiest a do univerzitných zbierok.

V oravských lesoch, Roháče nevynímajúc, žilo v tých časoch relatívne dosť zveri. Boli však na tú dobu dopravne veľmi vzdialené a teda aj poľovnícky menej využívané. Železnica Kraľovany - Suchá Hora bola dobudovaná až v roku 1898.

Obdobie pred a po I. svetovej vojne bolo aj v poľovníctve poznačeným vojnovými udalosťami. Ľudia mali iné starosti a záznamy o poľovníctve nie sú dostatočné. Stavy poľovnej zveri značne poklesli. Hospodárska zaostalosť, hlad a všeobecná bieda napomáhali aj u nás rozmáhaniu pytliactva.

Po vzniku Československej republiky bola v roku 1920 založená prvá celoštátna organizácia poľovníkov -Lovecký ochranný spolok pre Slovensko. Žiaľ, o založení spolku v okrese Trstená sa nezachovali žiadne doklady. Poľovníctvo medzi vojnami však bolo výsadou bohatších. Roháčske poľovné revíry (Priekovo blato, Biela Skala, Zuberec, Zverovka, Látaná a Blatná v celkovej výmere 6600 ha), mal prenajaté riaditeľ pražskej Živnobanky Jindřich Bělohříbek. Poľoval len na vysokú zver. Za prenájom platil Oravskému komposesorátu ročne 25 000 korún. Na tú dobu nie málo.

Zaujímavý bolo postavenie lesníkov Oravského komposesorátu ku Bělohříbkovi. Podľa dohody patrila Bělohříbkovi len trofejová zver a lesníci mohli strieľať na výradovú zver a vtáctvo. Bělohříbek sa staral aj o selekciu vysokej zveri. Bol dobrým poľovníkom. Pre lepšiu realizáciu svojich záujmov dal vybudovať poľovnícky chodník zo Salatínskej doliny cez Spálený žľab, svahy Salatína, ponad partizánsku nemocnicu, Teľaciarky, ponad Redikálne až do Suchého potoka. Nakopávali ho drevorubači a lesní robotníci z obce Marmaruša (vtedajšia Podkarpatská Rus). Bielohríbkov (dnes poslovenčene) chodník podnes vedie úbočiami hôr na okraji hornej hranice lesa a pásma kosodreviny. Kopíruje vrstevnicu v nadmorskej výške 1300–1400 m. n. m. Vyhýba sa turistickým trasám. Vedie najzazverenejšími terénmi Roháčov. Jeho celková dĺžka je cca 9 km. Pri stavbe chodníka boli postavené aj štyri poľovnícke zruby. Jeden na Teľaciarkach, dva v Salatíne (vyšný poslúžil za 2. sv. vojny ako partizánska nemocnica) a jeden na Rovniach.

Po skončení II. svetovej vojny sa začalo vyvíjať aj ľudové poľovníctvo. Pravdaže so svojimi pozitívnymi, ale aj negatívnymi prejavmi (napr. živelný odstrel). Šťastím pre zver bola skutočnosť, že vlastníkom a hlavným hospodárom lesov, v tom aj poľovných revírov, bol ešte Oravský komposesorát. V druhej polovici XX. storočia sa kapitola oravského poľovníctva zmenila. V okrese Trstená na čele tohto procesu stáli také poľovnícke osobnosti ako Ladislav Koleják, Ján Medvecký, Leonard Baruta, Štefan Morčuš, Štefan Huba, Alojz Olejník a ďalší.

24. marca 1960 bolo územie Oravy rozdelené do piatich poľovníckych jednôt. Poľovnícka jednota v Trstenej riadila 8 poľovných revírov, ktoré obhospodarovali poľovnícke združenia a s rôznymi malými, či väčšími organizačnými zmenami, obhospodarujú do dnešných čias. Zuberskí poľovníci od tohoto obdobia poľovali spoločne v jednom poľovnom revíry (PZ Oravský Biely Potok) spoločne s poľovníkmi z Habovky, Oravského Bieleho Potoka, Nižnej a Krivej.

Do najstaršej poľovníckej generácie v Zuberci patrili poľovníci: Alojz Šveláň, Jozef Chovančák, Jozef Maťús, Roman Šróba. Neskôr Tomáš Škerda, František Borsík, Ondrej Urban, Ondrej Hudec, Alojz Gejdoš, Milan Mikláš, Jozef Prč, Ladislav Bistar, Emil Hruboš, bratia Maťúsovci a ďalší.

Horár Jozef Prč

horárčil na Poľánkach (Biela Skala) a potom v Brestovej. Bol to na svoju dobu veľmi vzdelaný horár. Ovládal dva cudzie jazyky. Keď ho po úspešnom skončení predpísaných štúdií nezobrali do seminára z dôvodu, že bol Slovák, išiel do Ostrihomu na arcibiskupský úrad a vrátil reverendu. Poznatky k svojej práci čerpal z kníh a vlastnej praxe. Spolu s Alexiusom Demianom postavili v roku 1883 prvú útulňu pod Roháčom. Jozef Prč v roku 1885 postavil v Brestovej kríž a vysadil pri ňom štyri lipy, možno i preto, že s manželkou mali tri dcéry a jedného syna. Prč s Demianom postavili aj niekoľko poľovníckych chodníkov a prístreškov. Za zmienku stojí trofej medveďa, ktorého Prč zastrelil na deputáte v ovsi. Medveď vážil 365 kg.

Pavol Pavčo

Bankár Bělohříbek zamestnával aj vlastného strážcu zveri. Bol ním Pavol Pavčo z Habovky (nar. 3. 1. 1908). Strážca vykonával všetky možné práce - strážil a prikrmoval zver, čistil poľovnícky chodník, na poľovačkách nosil Bělohříbkovi osobné veci. Svojím bystrým a dobre vycvičeným zrakom upozorňoval svojho zamestnávateľa na poľovnú zver a jej kvalitu. Vyvrhoval strelené kusy a sťahoval ich z holí. Staral sa o poľovnú domácnosť. V službe vydržal až do 3. 8. 1941, kedy Bělohříbek zomrel. Potom bol, až do svojho odchodu na dôchodok, lesníkom v Roháčoch.

Pavol Pavčo bol znalý pomerov v Roháčoch a „mal nos“. Svedčí o tom udalosť z jednej veľkej poľovačky. Dostal príkaz, aby pripravil jeleňa pre fabrikanta z belgickej firmy Lankaster. Priviedol hosťa na stanovište a ten zastrelil jeleňa s nádherným parožím, 24-toráka vysokej bodovej hodnoty. Fabrikant z vďaky daroval P. Pavčovi novú pušku lankaster.

Zo spomienok zuberských poľovníkov

Záchrana srnky

Tento príbeh sa odohral v mesiaci januári roku Pána 1999. Do Roháčov prišla krutá zima s množstvom snehu. Pohyb raticovej zveri bol takmer nemožný. Prístup k akej - takej potrave tiež. Divá zver hľadala záchranu. Jedného rána nám Jozef Šiška - Bajčo oznámil, že medzi humnami leží srnka, ktorá nie je plachá. Možno je chorá alebo vyčerpaná. Otec, vtedajší predseda združenia s hospodárom pánom Miklášom ihneď podnikli záchrannú akciu. Po obhliadke a konštatovaní skutkového stavu sa rozhodli srnku zachrániť. Srnka i keď vyčerpaná, no nezvyknutá na ľudskú prítomnosť bola nesvoja a snažila sa z posledných síl vzdorovať. Použitím koncovej plachty odnesením a prevezením „kacinou“ do nášho humna začal otec liečbu. Úplne vyčerpaná srnka odmietala akúkoľvek potravu. Bolo jasné, že musí dostať predovšetkým tekutiny. Tak to trvalo dva dni, keď sme spolu s otcom doslova nasilu do nej nalievali mliečko zohriate na teplotu jej tela. A zabralo! Po dvoch dňoch a dvoch nociach „naša“ srnka pomaly ožívala. Začala žrať seno, šrot a mliečko už pila sama. Bolo, že to radosti v celej našej rodine. Vedeli sme, že sa z tej ťažkej traumy dostane. Srnka si zvykla na otca. Nebála sa jeho prítomnosti ani hlasu, keď prehovoril. Akonáhle sa však priblížil niekto cudzí išla sa zmárniť. Nedôverovala. No prišiel čas sa rozlúčiť. Slniečko už bolo vyššie, jar sa blížila a srnka bola v dobrej fyzickej kondícii. Uvažovali sme aj o tom, že ju označkujeme. Nakoniec sme od toho upustili a celý ďalší jej osud sme ponechali na rozhodnutie matičky prírody. A aj by som bol zabudol. Našu srnku sme volali Zuzka.

Juraj Borsík

Môj dohľadaný jeleň

Tento poľovnícky zážitok píšem len preto, že sa mnohokrát stretneme s tým, ako sa niektorý poľovník vychvaľuje. Nech sa vychvaľuje s čím chce, veď aj to patrí k poľovníckej latine. To bolo i bude. Akože ináč. Ale ak sa vychvaľuje, že všetky výstrely, ktoré vystrelil na zver boli presné, alebo že zver, na ktorú strieľal, vždy usmrtil a aj úspešne dohľadal, klame, a je luhár. Poranenú zver poriadny poľovník vždy dohľadá alebo urobí všetko čo je v jeho silách, aby sa tak stalo. Inak ho musí trápiť svedomie z utrpenia a prežitých múk poranenej zveri. Neurobí tak len ľahkomyseľný a nezodpovedný poľovník.

Príbeh, ktorý opisujem je staršieho dáta. Po prevzatí povolenky na jeleňa III. vekovej triedy sme sa spolu aj so sprievodom, ktorý bol automaticky povinný, jedného včasného rána konečne vybrali na lov môjho jeleňa. Autom sme sa doviezli na začiatok jednej z dolín prekrásnych Roháčov. Bola ešte tma, tak sme chvíľu čkali. S brieždením začal jeden z najúžasnejších jeleních koncertov aký som v živote zažil. Stačilo len ticho, bezhlučne postupovať hore dolinou a na ľavej či pravej strane podchvíľou zareval jeleň. Všetko sa však odohrávalo v mladých a hustých porastoch. V to ráno sme prišli pod rúbaň, kde sa tiež ozýval už dopredu vytypovaný výradový jeleň.

Po presune a niekoľkých minútach zorientovania sa na stanovisku sme zaregistrovali pohyb v rúbani a aj „jeho“, pána našich hôr. Mali sme čas. Dlho sme si ho aj obzerali. Všetko bolo v najlepšom poriadku. Pripravil som sa na streľbu. Vzdialenosť do max. 100 m. Viditeľnosť dobrá. Puška zastrelená a dobrá. Streľba s oporou a napináčikom dobrá. Výstrel! Rana do tela a naznačenie - dobre. Jeleň podišiel po vrstevnici asi 5 – 10 m a vošiel do mládnika. Zapálili sme si po cigarete a pobrali sme sa k jeleňovi. Na naše prekvapenie náš jeleň tam nebol. Po stope, či aj nestope, sme vošli do mladého porastu jeleňa dohľadať. Márne. Po dvoch hodinách sme to vzdali. Išli po psov a po pomoc. Naše psy boli mladé, neskúsené a čas bežal. Nakoniec sme sa rozhodli ísť po pomoc do Oravského Bieleho Potoka za kamarátom Mirom. Ten mal odskúšaného veľmi dobrého poľovnícky upotrebiteľného psíka. Na naše šťastie prišli obaja. Slovenský kopov menom Lesan dokázal čo vie. Ani nie o pol hodiny hlásil. Jeleňa vrátil po stope, po ktorej vošiel do mládnika. Dohnal ho nazad, doslova pod hlaveň. Výstrel na krk a koniec! Kontrola prvej strely ukázala, že jeleň bol strelený presne na komoru, ale strela preletela cez tzv. hluchý priestor nad srdcom. Jeleň nefarbil, alebo len veľmi málo. Poranenie mohlo, ale aj nemuselo byť ihneď smrteľné. V bolestiach by bol skonal možno aj o tri dni. Hrúza na to pomyslieť.

Milan Mikláš

Zlatá trofej bez výstrelu

Dvanásteho decembra 2006 som sa vybral na poľovačku. Vo vrecku som mal povolenku na jelenicu a samozrejme na škodnú. Počasie mi prialo. Bol napadnutý čerstvý poprašok snehu. Výborne sa stopovalo. Rozhodol som sa obísť skoro po hranici čo najväčšiu časť nášho poľovného revíru.

Ešte za tmy som kráčal stredom Mníchu k Páleniciam. Išiel som opatrne, aby som nerušil okolie a zver. Nedarilo sa mi. Nikde nič, žiadna stopa. Na Páleniciach fúkal studený vietor, nuž som sa rozhodol vrátiť a po spiatočnej ceste zapoľovať na líšku, ktorá v tomto období má už dobrú zimnú kožušinu. Ďalekohľadom som dôkladne po časti pozoroval revír. A teraz sa to stalo! Na diaľku vidím, alebo sa mi to marí? Na snehu spí alebo je zhasnutá veľká líška alebo líšiak? Prikrádam sa opatrne bližšie... Na niekoľko krokov mi je jasné o čo ide. Srdce sa mi rozbúšilo. Predo mnou ležala vzácna mačkovitá šelma! Rys. Tak, ako keby teraz zaspal. Úžasný, neopakovateľný pocit. Bože môj, to nie je pravda. Ale pravda to bola. Tvrdá a neúprosná. Po dôkladnej vizuálnej obhliadke (telo bolo ešte teplé) som prišiel k jednoznačnému záveru. Rys bol po náraze motorovým vozidlom ťažko zranený. Na zadnej pravej nohe mal strhnutú zakrvavenú kožu. Keď som ho chytil a zdvihol, zistil som, akou strašnou smrťou skončil svoju životnú púť. Po poranení vnútorných orgánov neprijímal potravu. Vážil okolo 10 kg, čo je asi tretina váhy dospelého zdravého jedinca. Tu vysilený odpadol. Nedošiel už ani do najbližšieho úkrytu. Ostal rovno na lúke.

Uhynutý rys

Rysa som zobral domov. Všetko nahlásil hospodárovi, zdokumentoval, nakrútil na kameru a takto zlegalizoval svoju životnú trofej. Práve v tomto období som sa dožil 55. narodenín a môj „úlovok" budem do smrti považovať za zadosťučinenie za moju starostlivosť o divú zver. Môj rys bol ocenený zlatou medailou a na Dňoch sv. Huberta 30 – 31. 8. 2008 vo Svätom Antone. Bol zaradený medzi „Unikátne trofeje Oravy". Vďaka vám, sv. Hubert a Diana za tento dar.

Štefan Salát

Vábenie Františka Borsíka a Ondreja Urbana

Otec František Borsík zaúčal svojho syna Juraja do tajov poľovníctva, už od malého chlapca. Z jednej spoločnej poľovačky doniesli takýto úlovok.

Ako zomierajú jelene

Tento príbeh sa stal v čase jelenej ruje. Kamarát ma zavolal k nemu na poľovačku. Ponuka to bola ako hrom. Veď u nás v združení bolo potrebné aj niekoľko rokov čakať na povolenku uloviť trofejovú zver. Bol som šťastný. Mohol som streliť bočného mladého jeleňa. Revír bol dobre zazverený, tak som sa len modlil, aby nejaký jeleň aj ku mne prišiel. Sedím a čakám pod smrekom s dobrým výhľadom na všetky strany. Okolitý terén nebol zložitý, skôr samá jama. A potom sa to stalo. Zľava po vrstevnici mladý výradový jeleň poháňa laň. Idú smerom ku mne. Čakám, mám čas. Presne podomnou, asi 70 m, vyšla jelenica na kopček a zastala. Vetrila. Jeleň ostal v jame tak, že mu bolo vidieť hlavu, krk a prednú časť tela. Behy mal v jame a za ním bol dosť mohutný smrek. Situácia pre mňa bola jasná. Zamieril som na komoru a vystrelil. Nič! Jeleň ostal stáť ako prikovaný. Zopakoval som. Tresk. Výstrel. Nič. Jeleň stojí ako prikovaný. Jelenica kúsok odskočila. Počkala a vydala sa smerom ku mne. Išla mi skrížiť možnosť ďalšej streľby. Nečakal som, vystrelil som tretí krát. Jelenica konečne pochopila a skokom sa pobrala preč. A jeleň? Stále stál ako prikovaný. Vyhodil som nábojnicu a nabil štvrtýkrát. Pomaly som sa približoval. Ani sa nepohol. A výsledok? Po prvej, presne cielenej rane na komoru, ostal na kolenách, bokom opretý v jame o smreka. Hlavu mu pomedzi parohy držala stará odlomená vetva. Všetky tri rany boli presné a cielené do priemeru 10 cm!

Emil Hruboš

Poľovnícke združenie Roháče Zuberec

Ustanovujúcou schôdzou konanou dňa 20. novembra 1994 v priestoroch starej krčmy u Pavla Magerčáka, bolo založené Poľovnícke združenie Roháče – Zuberec. Stalo sa tak na základe spoločnej dohody o vytváraní poľovných revírov na základe vlastníckych práv. 20 poľovníkov zo Zuberca a Jozef Bistar, ktorý poľoval s poľovníckou skupinou v Krivej, bolo postavených pred problém založiť nové poľovnícke združenie samostatne, alebo sa zlúčiť s poľovníkmi z Habovky a vytvoriť spoločné poľovnícke združenie. Pozitívna bola skutočnosť, že občania Zuberca, poľovníci i nepoľovníci pochopili nutnosť založenia vlastného poľovníckeho združenia. Vďaka dnes patrí všetkým, ktorí sa o to zaslúžili. Uznanie si však zaslúžia bratia Ján a Jozef Bistarovci, Ing. Marián Železník, Tomáš Škerda, František Borsík, Ondrej Urban, Milan Mikláš i ďalší, ktorí v začiatkoch i doposiaľ pomáhali, aby nové poľovnícke združenie v Zuberci existovalo a prosperovalo.

Založenie vlastného poľovníckeho združenia v Zuberci sa uskutočňovalo za veľkej neprajnosti viacerých pracovníkov Štátnych lesov TANAP-u. Tento stav v rôznych obmenách prakticky existuje až do dnešných čias. Mnohí z nich sa jednoducho nevedia vyrovnať so skutočnosťou, že občania Zuberca môžu vykonávať výkon práva poľovníctva na svojich pozemkoch. Tak sa stalo aj pri ostatnom predlžovaní nájomných zmlúv. Viacerí vedúci pracovníci OLZ v Námestove robili všetko preto, aby sme nedostali do prenájmu ich 80 ha lesa a tak isto pracovníci ŠL TANAP-u, ktorí prenájom 57 ha lesa vôbec nám nepodpísali. Prenájom v zmysle zákona uložil až Lesný úrad v Dolnom Kubíne.

Združenie v zmysle Zákona č. 83/1990 Zb. o spolčovaní občanov založili nasledovní členovia: Jozef Bistar, Marián Bistar, Eduard Borsík, František Borsík, Juraj Borsík, Stanislav Borsík, Katarína Drgoncová, Pavol Harmata, Emil Hruboš, Ondrej Hudec, Daniel Maťús, Július Maťús, Dr. Milan Mikláš, Michal Paríža, Ing. Roman Pilarčík, Ivan Rydzoň, Štefan Salát, Dušan Škerda, Tomáš Škerda, Ondrej Urban a Vladimír Zúbek. Na ustanovujúcej schôdzi bol zvolený **výbor PZ Roháče - Zuberec a dozorná rada** v tomto zložení:

František Borsík, predseda
Dr. Milan Mikláš, poľovný hospodár
Vladimír Zúbek, podpredseda
Ing. Roman Pilarčik, tajomník
Ivan Rydzoň, finančný hospodár
Štefan Salát, strelecký referent
Dozorná rada:
Emil Hruboš, predseda dozornej rady
Pavol Harmata a Ondrej Urban, členovia dozornej rady

Členmi nového združenia sa stali členovia Slovenského poľovníckeho zväzu, ktorí do 20. 11. 1994 boli členmi Poľovníckeho združenia Oravský Biely Potok, mali platný poľovný lístok a dňa 6. 11. 1994 podali na OR SPZ žiadosť o zvolanie ustanovujúcej členskej schôdze združenia. Poľovnícke združenie Roháče - Zuberec malo pri svojom založení 21 členov. Členský príspevok bol schválený vo výške 300 Sk. Členský podiel bol schválený vo výške 1000 Sk. Výročná členská schôdza RPD v Zuberci, valné zhromaždenie Urbáru Zuberec, Štátne lesy - odštepný závod Námestovo a Slovenský pozemkový fond dali novovzniknutému poľovníckemu združeniu do prenájmu poľnohospodársku a lesnú pôdu v celkovej výmere 2081 ha. Lesný úrad v Dolnom Kubíne uznal poľovný revír v Zuberci dňa 9. 12. 1994.

Vlk

Rys

Keďže nejde o veľký poľovný revír (necelých 300 ha lesnej pôdy), kmeňové stavy vysokej zveri boli určené na 8 ks a rovnako zveri srnčej. Len pre informáciu nepoľovnej verejnosti uvádzam, že z kmeňových stavov sa určuje a plánuje aj odstrel zveri. Následne boli vypracované a schválené Stanovy PZ a Poľovnícky poriadok združenia. Základnou úlohou od počiatku založenia poľovníckeho združenia pre všetkých členov bol a je plánovitý chov, zušľachťovanie, ochrana a lov poľovnej zveri.

V minulosti bol aj v našom poľovnom revíre zaznamenaný výskyt besnoty líšok, boli sme aj ohniskom tejto nebezpečnej nákazy. Viackrát bola vykonaná jarná orálna vakcinácia. Za mimoriadneho úsilia členov poľovníckeho združenia bolo vybudované poľovnícke centrum a poľovnícka chata pod Tokárňou, ktorá mimoriadne dobre slúži svojmu účelu. Slávnostne sme ju otvorili 16. júna 2002.

Popri plodnej poľovníckej činnosti poľovnícke združenie vyvíja aktivity aj v oblasti kultúry a dôstojnej reprezentácie poľovníctva navonok. Na svojich členov nezabúdame pri životných jubileách. V roku 2004 sme si pripomenuli 10 rokov od založenia nášho združenia a členom sme odovzdali „Pamätný list“

Na prelome rokov 1999/2000 poľovnícke združenie spolu s obecným úradom pripravilo „Rozlúčku s tisícročím po zubersky“, ktorá sa konala 13. 11. 1999 v kultúrnom dome v Zuberci.

Na výročnej členskej schôdzi 25. 2. 2007 sme si zvolili nový výbor poľovníckeho združenia. Starí funkcionári odovzdali štafetu mladším, aby začaté dielo a jeho rozvoj pokračoval ďalej. Súčasný **výbor PZ** pracuje v tomto zložení:

Peter Klimek, predseda
Juraj Borsík, podpredseda
Vladimír Zúbek, tajomník
Štefan Obrtáč, hospodár
Ivan Rydzoň, pokladník
Michal Paríža, kinologický referent
Miroslav Valek, strelecký referent

Združenie má v súčasnosti 25 členov.

Poľovníci si prenajímajú Urbár

Už pred 2. sv. vojnou si poľovníci na poľovačku prenajímali pozemky zuberských urbarialistov. V tom čase ich mali prenajaté financ Karč, Alojz Šveláň a urbársky hájnik Chovančák. Boli to vtedy v Zuberci jediní registrovaní poľovníci. Keď začínal poľovať Alojz Šveláň, ako 16-ročný bol s otcom na Javorinke. Od koliby videl jelenicu, zobral pušku a na dosť veľkú vzdialenosť ju zastrelil. Škoda len, že z jeho poľovných zážitkov nezostali žiadne záznamy, ba ani trofeje.

Pozemkové spoločenstvo Urbár prenajímalo poľovníkom pozemky až do roku 1956. Vtedy urbárske pozemky začali spravovať Štátne lesy. Tam poľovné právo vykonávali lesníci. Po roku 1989, keď sa urbárske pozemky vrátili do správy vlastníkom, poľovníci uzatvárajú so spoločenstvom Urbár zmluvu o prenájme.

Jelenia zver

V historickom období, počnúc 15. a končiac 19. storočím, populácia jelenej zveri všeobecne v celej Európe veľmi poklesla. Hlavným dôvodom na potvrdenie tohoto stavu bolo viacero skutočností:

1. Honosné poľovačky panstva pomocou veľkých svoriek psov
2. Vynález a zdokonaľovanie strelných zbraní
3. Nevedomosť i nezáujem o chov divej zveri
4. Pôsobenie predátorov (medveď, vlk, rys)
5. V 20. storočí svetové vojny a s tým súvisiace pytliactvo

Archív Oravského komposesorátu bol zodpovedne vedený. Tu sa môžeme dozvedieť, že napr. od roku 1616 až do roku 1884 na celej Orave nebol zaznamenaný odstrel ani jedného kusa vysokej. V Roháčoch bol ulovený prvý jeleň v roku 1904. Centrom jelenej zveri medzi dvoma vojnami v XX. storočí bola oblasť Babej hory. Tu bol ulovený kapitálny 16-rák (215,51 bodov CIC) Ing. F. Vačlenom, ktorý bol riaditeľom Oravského komposesorátu a jeho trofej sa dostala až na svetovú výstavu trofejí v Berlíne (1937). Strelca sprevádzal nadhájnik Vlčák, ktorý neskôr pôsobil aj v Zuberci.

Stavy jelenej zveri postupne rástli. Hlavným dôvodom bola skutočnosť, že sa jelenice a jelienčatá vôbec nestrieľali. Následkom toho bol stav, že jelenia zver začala vytláčať z revíru srnčiu

Z oblasti Roháčov nie sú známe stavy jelenej zveri medzi vojnami i keď túto celú oblasť mal v prenájme už spomínaný bankár z Prahy J. Bělohříbek. Po II. svetovej vojne aj v Roháčoch stavy jelenej zveri postupne rástli. V roku 1956 boli už kmeňové stavy 70 kusov, v roku 1966 už 155 ks. Pozitívny trend pokračoval ďalej. Veľký kus zodpovednej a odbornej odvedenej práce vykonal Lesný závod Habovka. A to predovšetkým v oblasti celkového skvalitnenia úrovne poľovníctva, chovu, lovu a evidencie nielen ulovených, ale hlavne žijúcich trofejových jedincov.

Dôkazom toho boli jelene ulovené v rokoch 1960–1990. Štyri dosiahli zlatú bodovú hodnotu nad 210 bodov CIC, striebornú 190 – 210 bodov CIC dosiahlo 41 ks a bronzovú do 190 bodov CIC až 110 ulovených jeleňov. Podobne možno hodnotiť aj ulovené jelene v susedných revíroch. Napríklad v Oravskom Bielom Potoku (A. Šangala 212,84 bodov CIC), v Trstenej (Š. Hunčaga 219,60 bodov CIC, S. Babinský 213,51 bodov CIC), R. Matuška v Brezovici našiel uhynutého jeleňa s bodovou hodnotou 216,90 CIC.

Je len prirodzené, že pri výkone práva poľovníctva dochádza pri odstrele aj k vážnym chybám a omylom. Zapríčinené sú mnohokrát mladíckou nerozvážnosťou, zbrklosťou, ale aj neodbornosťou a nepochopením zásad selektívneho odstrelu.

Dnes je hlavným regulátorom zvyšovania či znižovania početných stavov kvality zveri človek - poľovník. Ak urobí chyby, príroda len pomaly nahradí pokazené. Aj to je jeden z dôvodov, že v súčasnosti chýbajú hlavne staré, vyspelé, trofejovo zrelé jedince.

Srnčia zver

Patrí medzi najstaršie pôvodné živočíšne druhy v Európe. Pre svoju ušľachtilosť je trvale okrasou našej prírody. Veľmi dobre sa prispôsobuje civilizačným tlakom a rozvoju turizmu i v našej oblasti. Je to zver perspektívna. Jej početné stavy v našom revíri, ale aj v okolitých, to potvrdzujú. Z evidencie Oravského komposesorátu sa dozvedáme, že na začiatku 20. storočia boli stavy tejto zveri na Orave vysoké. Najvyššie práve v obvode lesnej správy Habovka. Srnčia zver aj v minulosti zaujímala a lákala mnohých poľovníkov. A to aj preto, že srnčie parožky sú príťažlivé hlavne pre rozmanitosť foriem a rôzne abnormality.

Na výstave poľovníckych trofejí v Brne (1965) bol vystavený srnec ulovený v Roháčoch roku 1942 Štefanom Sulíkom s trofejou 132,00 bodov CIC.

Cez druhú svetovú vojnu početné stavy srnčej zveri klesli na minimum. Po vojne stúpali veľmi pomaly. Príčinou bolo predovšetkým pytliactvo, ale aj „čierny“ lov riadnymi poľovníkmi. Postupne boli mnohí ziskuchtiví poľovníci z poľovníckych združení vylúčení. Po reorganizácii poľovníctva po roku 1960 sa začal presadzovať kvalitný selektívny odstrel. Srnčia zver sa viac chránila. Výsledkom je zvýšenie početných stavov tejto zveri. Už v 70-tych rokoch boli ulovené kapitálne jedince.

Cieľom poľovníkov je dochovať v poľovnom revíri zver zdravú a fyzicky silnú.

Prílohu Zuberských novín k výstave poľovníckych trofejí autorsky pripravil Milan Mikláš • Spolupráca: Cecília Matysová, Ladislav Bistar, Pavol Šroba • **Fotografie:** archív Poľovníckeho združenia Zuberec – Roháče a archív Vladimíra Žuffu

Zo života poľovníkov

Poľovnícka chata pod Tokárňou, ktorú si združenie vybudovalo svojpomocne

Pohoda na guľáši pri chate pod Tokárňou

Dni sv. Huberta v Zuberci

Združenie si vždy pripomína jubileá svojich členov. Tentoraz vinšovali Ondrejovi Hudecovi a Tomášovi Škerdovi